

<b>Z OBSAHU</b>	<b>Osud Jidáše Iškariotského</b>	<b>05</b>
	<b>Rada papeže Benedikta XVI., jak být každým dnem o něco svatější</b>	<b>07</b>
	<b>Demokracie nenarozených</b>	<b>12</b>



Mistr Třeboňského oltáře: Zmrtvýchvstání (cca 1380)

## Zmrtvýchvstání Páně

Je neděle Vzkříšení. Po temné noci vychází Slunce, hrob se stává kolébkou nového života. Smrti poprvé v dějinách navždy uniká její kořist. Největší zvrát v celých dějinách lidstva. Něco, co se týká naprosto každého člověka v každé době.

Ovšem tehdy, oné neděle, nebylo hned vše jasné. Učedníci, kteří míří do Emauz, jsou plní beznaděje a o Ježíšovi říkají: „A my jsme doufali, že je to ten, který má vysvobodit Izraele. A přitom je teď mrtvý.“ Pak k nim ale Ježíš přichází, zpočátku nepoznán, a vysvětluje jim, že to, co se stalo, bylo dávno předpověděno. Ano, Spasitel bude vybaven mocí a silou Božího Ducha, bude králem celého světa. Také ale na sebe z lásky vezme naše viny. Učedníci postupně začínají chápat, že Bůh je naprosto jiný, než si mysleli, jeho láska šla až tak daleko, že ač my lidé to nechápeme, on dává svůj život pro nás,

ubohé tvory. Naše viny působí hluboké a smrtelné rány naší duši. Ježíšovy rány rány naší duše uzdravily. Jeho láska nahradila naše selhání. Kristův kříž se stává žebříkem k Bohu, stává se mostem přes propast, kterou vyhloubila naše pýcha.

Nedělním ránem se nesou překvapivá slova. Kámen od hrobu je odvalen! Ženy slyší v hrobce hlas andělů: Ježíš zde není, proč hledáte živého mezi mrtvými, není zde, byl vzkříšen! Apoštolové vidí prázdný hrob, složená plátna, tělo nemohlo být ukradeno. Marie Magdalská konečně Ježíše vidí na vlastní oči, utíká k apoštolům a volá: viděla jsem Pána! On žije, hrob jej nezadržel! Ježíš pak s učedníky jí, Tomáš se dotýká jeho oslavených ran. Vše je náhle jiné. Strach apoštolů mizí, oni vycházejí ven a předávají toto převratné poselství dál. Mnozí apoštolové pro toto své přesvědčení později také trpěli nebo

byli dokonce umučeni. A tak dali nesmírně silný důkaz i nám, za svou pravdu neváhali dát svůj život. Ano, Kristus nám svou obětí otevřel cestu do života věčného, cestu, která byla dříve uzavřená. Ale tato cesta je přesto náročná. Pán hovoří o cestě úzké a strmé, která vede do života, a také o široké a pohodlné, která vede do záhuby. Cestu k životu můžeme přirovnat k cestě pouští, kdy zažijeme mnohé neúspěchy, zklamání, únavu, beznaděj; zdá se, že je vše zbytečné. Je však nesmírně velkým darem, že díky křtu a velikonočním událostem patříme Kristu, který nás předešel do Božího království. Nežijme proto pouze ze svých sil a zdrojů, žijme z Boha.

*Mgr. Jaroslav Jirásek  
farář ŘK farnosti Horní Jelení*

## Čtyři ženy se rozhodly dále se neúčastnit německé synodální cesty, protože se podle nich odchyľuje od univerzální církve

Odcházející delegátky, z nichž tři jsou univerzitní profesorky a dvě laureátky Ratzingerovy ceny, navíc obvinily organizátory procesu z nátlakové taktiky, která odporuje synodalitě.

Před závěrečným zasedáním německé synodální cesty čtyři významné účastnice oficiálně oznámily, že tento kontroverzní proces opouštějí.

Profesorky teologie Katharina Westerhorstmannová a Marianne Schlosserová – společně s filozofkou Hannou-Barbarou Gerl-Falkovitzovou a novinářkou Dorotheou Schmidovou – na sklonku února oznámily, že mají zásadní výhrady ke směřování a průběhu německé akce, informovala *CNA Deutsch*.

Synodální cesta „zpochybnuje ústřední katolické věroučné články a víru“, uvedly ženy v prohlášení, které zveřejnil deník *Welt*. Obvinily také organizátory z ignorování opakovaných varování a intervencí Vatikánu.

V reakci na žádost agentury *CNA Deutsch* o komentář poskytli ve středu vedoucí odboru komunikace synodální cesty Britta Baasová a Matthias Kopp stručně prohlášení: „Předsednictvo synodální cesty vzalo toto rozhodnutí s politováním na vědomí.“

V prosinci loňského roku však jeden z klíčových architektů tohoto německého procesu otevřeně přiznal, že cílem synodální cesty je vyvíjet „tlak“ na církev, aby změnila katolické učení.

Thomas Sternberg, bývalý předseda Ústředního výboru německých katolíků (ZdK), uvedl, že tento kontroverzní proces si od počátku klade za cíl dosáhnout změn v učení církve o homosexualitě, svěcení žen a dalších tématech.

Německá synodální cesta byla v březnu ukončena závěrečným zasedáním ve Frankfurtu.

Vzhledem k tomu, že delegáti odhlašovali několik kontroverzních požadavků – včetně svěcení žen na kněze –, na předchozích setkáních docházelo také k bouřlivým scénám, z nichž je zřejmé, že ne všichni účastníci souhlasí s progra-



zleva Katharina Westerhorstmann, Dorothea Schmidt, Marianne Schlosser, Hanna-Barbara Gerl-Falkovitz. Foto: ncregister.com

mem organizátorů.

„Usnesení z posledních tří let nejen zpochybnila samotné základy katolické teologie, antropologie i církevní praxe, ale také je přeformulovala a v některých případech zcela nově definovala,“ uvedly ženy.

„Nemůžeme a nechceme za to nést odpovědnost.“

### „Fixace na svěcení“ žen?

Laureátka Ratzingerovy ceny za rok 2018 Marianne Schlosserová již dříve vyjádřila znepokojení a rozpoznala, že tento proces je „fixován na svěcení“ žen.

Profesorku teologie na Vídeňské univerzitě Schlosserovou v roce 2014 papež František jmenoval členkou Mezinárodní teologické komise. V roce 2016 byla rovněž jmenována členkou studijní komise zkoumající ženský diaconát.

V loňském rozhovoru pro *CNA Deutsch* Schlosserová poukázala na několik problémů tohoto procesu, zejména na požadavky na kněžské svěcení žen.

Upozornila, že svátost svěcení nelze spojovat pouze s hierarchickými mocenskými pozicemi.

Westerhorstmannová, Gerl-Falkovitzová, Schmidová a Schlosserová ve své „nótě u příležitosti jejich odchodu“ rovněž uvedly, že obavy Vatikánu ze zavedení stálé synodální rady v Německu „nebyly předány členům synodálního shromáždě-

ní ani jim nebyly jinak přímo sděleny“.

Papež František a další církevní představitelé vyjádřili ohledně této myšlenky vážné obavy. Takový orgán by podle návrhu synodální cesty fungoval „jako poradní a rozhodovací orgán pro zásadní vývoj v církvi a společnosti“.

A co je ještě důležitější, „přijímal by zásadní rozhodnutí naddiecézního významu o pastoračním plánování, otázkách budoucnosti a rozpočtových záležitostech církve, o nichž se nerozhoduje na diecézní úrovni“.

Minulý měsíc předseda německé biskupské konference v reakci na varování z Říma před takovým krokem připustil, že se bude zabývat „náhradní variantou“.

Ve svém prohlášení čtyři signatárky uvedly, že vidí „potřebu hluboké obnovy církve, která bude mít i strukturální význam“.

„Zároveň jsme přesvědčeny, že k obnově hodné toho jména může dojít pouze zachováním církevního společenství v prostoru a čase – a nikoliv odtržením od něj.“

Od kontroverzního procesu se zatím nedistancoval žádný biskup. V roce 2020 odmítl svou účast na synodálním fóru o sexuální morálce kolínský pomocný biskup Dominikus Schwaderlapp.

*National Catholic Register*  
Přeložil Pavel Štíčka

## Španělsko: přijat zákon umožňující změnu pohlaví nezletilých bez souhlasu rodičů



Foto: Alexander Awerin / unsplash

Španělská dolní sněmovna vydala „Zákon pro skutečnou a účinnou rovnost transsexuálních osob a pro zaručení práv komunitě LGBTI“, který bude jedincům starším 16 let umožňovat chirurgickou změnu pohlaví a hormonální léčbu bez rodičovského souhlasu. Tento zákon prosadila vládnoucí socialisticko-komunistická koalice s podporou nátlakových skupin LGBTI. Kongresem poslanců prošel navzdory odporu poradních orgánů během legislativního procesu.

Protestující upozorňovali zejména na nedostatečnou ochranu nezletilých. Před přijetím tohoto celostátního zákona vydávaly zákony o těchto záležitostech od roku 2009 nezávislé regionální samosprávy. Zákon přijatý na celostátní úrovni stanoví možnost změnit v matrice jméno a pohlaví jedince na žádost dotčeného od 16 let. Ve věku 14–16 let tato změna vyžaduje souhlas rodičů či poručníků. V případě neshody může zasáhnout soudce. K provedení těchto změn na občanském průkazu musí mít děti ve věku 12–14 let soudní svolení. Do věku 12 let nelze matriční zápis změnit, nicméně zákon stanoví, že s nezletilými se v různých prostředích, kde se pohybují, musí nakládat v souladu se sexuální identitou, ke které se hlásí.

Každopádně byl zrušen požadavek předložit lékařskou či psychologickou zprávu, která by u každého jedince potvrdovala konzistentnost jeho sebepojetí, odlišného od jeho přirozeného stavu.

Až dosud bylo také nutné ověřovat, že daný jedinec významně dlouhou dobu užíval hormony k zamezení normálního sexuálního vývoje. Provedení změny matričního zápisu nesmí trvat déle než čtyři

měsíce a během půl roku od podání žádosti ji lze zrušit.

Ohledně chirurgického imitování pohlavních orgánů zákon nařizuje celkovou obezřetnost, aby nebylo dostupné pro děti mladší 12 let, ale z této zásady vyjímá případy, kdy „zdravotní indikace vyžadují jiný postup, který by ochránil zdraví daného jedince“. U dětí ve věku 12–16 let zákon stanoví nutnost ujistit se o dostatečné míře jejich zralosti. Nad tuto věkovou hranici již není požadován souhlas rodičů.

Zákon zakazuje jakékoli odborné či neformální poradenství, dokonce i na žádost dotčeného, které by potenciálně vedlo k zvrácení procesu změny biologického pohlaví. Zákon také pracuje s pojmem „sexil“, v souvislosti s případy, kdy příslušníci komunity LGBTI kvůli společenské diskriminaci opouštějí místo, kde dosud žili. Tento legislativní proces rozděluje feministické skupiny. Vzniklé rozdělení dokonce vedlo k zmaření prvního pokusu o prosazení tohoto zákona v roce 2021.

Některé feministky kritizovaly, že by se muži obvinění ze zločinů proti ženám mohli prohlašovat za ženy, s cílem získat určité právní nebo dokonce i vazební výhody. Také zaznívají obavy, že by se muži mohli účastnit ženských sportovních soutěží a vydávat se za ženy, čímž by vzhledem k odlišné stavbě mužského a ženského těla vznikly nerovné podmínky.

Proti ustanovením tohoto zákona se v posledních měsících vyslovili i někteří biskupové.

*National Catholic Register  
Přeložila Alena Švecová*

## SLOVO KNĚZE

Tak trochu cenzura všude kolem nás.

Určitě nejsem sám, kdo zaregistroval informace o jakémsi přepisováním šílenství klasických literárních děl do jakési „novo–neurážející–řeči“. Je vlastně těžké si toho nevšimnout a bedlivý pozorovatel to již zaregistroval před lety. To, když se „Deset malých černoušků“ od A. Christie změnilo na „Deset malých indiánů“, aby se pak objevila konečná verze titulu „A pak nezbyl žádný“. Ale i v našich lůžích a hájích si můžeme povšimnout jakési „korektivizace“. Např. takový myslivec známý z etikety klasického českého lihového výrobku nám postupně za posledních několik let omládl, přišel o láhev vlastního moku i nalitou sklenku, pak mu designéři sebrali flintu i fajfku a dnes už nemá ani to pírkó za kloboukem (asi aby netrpělo žádné zvířátko). A dokonce i ten černoušek na kofle zmodral (možná jednou dokonce i zduhovatí).

Proč o tom píšu? Vždyť přece všichni víme, že myslivec bez flinty vypadá divně a modrý černoušek (případně afroameričanek, chcete-li) je biologický nesmysl. Stejně jako by vypadal divně Ježíš Kristus bez kříže, odpouštějící bez pokání a lítosti, nikdy nehovořící o obrácení, nekárající farižeje, tvrdící, že peklo je jen metafora a že je prázdné... A přesto se znovu a znovu (dnes možná ještě v hojnější míře než dříve) objevují designéři snažící se obraz Pána Ježíše „překreslit“ tak, aby odpovídal moderní době. Naštěstí se Pán Ježíš o módu pramálo staral a nikdy se nesnažil zalíbit kormidelníkům korektnosti. A právě díky tomu se můžeme radovat z Jeho zmrtvýchvstání a neustále být vděční za Jeho obět na Kalvárii.

Požehnané Velikonoce všem.

Evermod Jan Sládek



*P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem.  
farář farností Lomnice nad Popelkou,  
Libštát a Nová Ves nad Popelkou*

# ZA TÝDEN PŘIŠEL JEŽÍŠ ZASE

16. dubna 2023 – 2. neděle velikonoční – Jan 20,19–31

## Jan Zlatoustý

Když učedníci uslyšeli Mariino poselství, buď mu nevěřili, nebo uvěřili a mrzelo je, že je nepovažuje za hodné, aby ho viděli. Nenechal tedy uplynout ani den, aby si to mysleli. Když nastal večer, stanul sám před těmi, kteří ho toužili vidět, neboť už věděli, že vstal z mrtvých, ale báli se; proto se říká večer téhož prvního dne v týdnu, kdy se učedníci ze strachu před Židy shromáždili za zavřenými dveřmi.

To všechno udělal proto, aby uvěřili s pevnou jistotou. A protože vedli nemiřitelnou válku se Židy, oznamuje jim znovu mír; proto následuje a znovu jim to říká: Pokoj vám! Zároveň také ukazuje účinnost kříže, kterým odstranil veškerý smutek a přinesl všechno dobré. V tom spočívá mír. Předtím byla radost zvěstována ženám, protože toto pohlaví bylo ponořeno do smutku a nejprve přijalo z Hospodinových úst tuto kletbu: V smutku porodíš (Gn 3,16). Tím byly zničeny všechny překážky a vše se urovnává, takže nakonec dodává: Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás.

Všimněte si dobroty vládce. Ukazuje sebe a své rány i kvůli jedné duši a přichází, aby jednu zachránil. Učedníci mu to nepochybně věrně oznámili a on sám to slíbil. Přesto, když o to požádal jediný Tomáš, Kristus mu to neodepřel. Neukázal se mu však hned, ale až po osmi dnech, aby se po napomenutí v kruhu učedníků roznítil větší touhou a zůstal v budoucnu věrnější; proto je řečeno: Za osm dní byli jeho učedníci opět uvnitř a Tomáš byl s nimi. Ježíš vešel, ačkoli dveře byly zavřené, postavil se doprostřed a řekl: „Pokoj vám!“ Ježíš tedy stál a nečekal, až ho Tomáš vyzeve, ale použil stejná slova, aby ukázal, že je přítomen, když hovoří se svými učedníky. Nejprve ho však pokáral; proto následuje: Pak řekl Tomášovi: „Ježíš je naživu.“ Řekl: „Polož sem prst a podívej se na mé ruce! Natáhni ruku a vlož ji do mého boku! Pak ho pokárá: A nebuď nevěřící, ale věřící! Podívej se, jak nevěřící pochyboval



Caravaggio: Nevěřící Tomáš (cca 1601–1602)

před přijetím Ducha svatého. Ale pak ne, přece jen byli pevní. Stojí za to se ptát, jak je možné, že na neporušitelném těle byly stopy po hřebech. No nenechte se vyvést z míry. Sklonil se, aby jim dal najevo, že je to tentýž, který byl ukřižován.

## Augustin

Někteří jsou však touto záležitostí tak zmateni, že se téměř odvažují postavit své vlastní předsudky proti Božím zázkům. Argumentují takto: Jestliže měl tělo a z hrobu vzkřísil to, které viselo na dřevě, jak se mohlo dostat dovnitř zavřenými dveřmi? Není divu, když pochopíte, jak se to stalo. Kde chybí vysvětlení, tam se buduje víra.

Tomáš viděl a dotýkal se člověka, ale vyznával Boha, kterého neviděl ani se ho nedotýkal. Na základě toho prvního, co viděl a čeho se dotýkal, uvěřil v to druhé, když už byly jeho pochybnosti rozptýleny; proto následuje: Tomáš mu odpověděl: „Nevím, co se stalo.“ Všichni se ptali: „Co je to za člověka?“

Kdyby chtěl, mohl by ze vzkříšeného a oslaveného těla smýt každou skvrnu a každou jizvu. Ale on věděl, proč si na těle nechal jizvy. Jako totiž ukázal své rány Tomášovi, který neuvěřil, do-

kud se jich nedotkl a neviděl je, tak je ukáže i svým nepřátelům. Ne proto, aby jim řekl to, co řekl Tomášovi: „uvěřil jsi, protože jsi to viděl“, ale aby je usvědčil z pravdy slovy: „Hle, člověk, kterého jste ukřižovali. Vidíte rány, které jste mu zasadili, poznáváte bok, který jste probodli. Skrže vás a kvůli vám byl otevřen, vy jste však nechtěli vstoupit.“

## Řehoř

Dobře víra těch, kdo ho viděli, pochybovala také o viditelném těle, a proto jim také ukazuje ruce a bok; proto následuje, jak řekl, ukázal jim ruce a bok. Ruce byly přibity hřeby a bok byl otevřen kopím. Tam se zachovaly stopy po ranách pro uzdravení pochybujících srdcí.

## Theofylakt

Předtím nevěřící, ale když se dotkl boku, projevil se jako nejlepší teolog. Vyjádřil totiž Kristovu dvojí přirozenost a jedinou hypostazi. Slovy „Můj Pán“ vyznával lidskou přirozenost a slovy „Můj Bůh“ božskou přirozenost a zároveň, že Bůh a Pán jsou jedno a totéž.

*přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk*

# OSUD JIDÁŠE IŠKARIOTSKÉHO

Jak máme rozumět rozdílům v Matoušově a Lukášově (ve Skutcích apoštolských) líčení Jidášova příběhu?

## Jak zemřel Jidáš Iškariotský

Námitka: Matouš a Lukáš si navzájem odporují. Matouš píše, že se Jidáš oběsil (Mt 27,5), ale Lukáš uvádí, že „se střemhlav zřítíl, jeho tělo se roztrhlo a všechny vnitřnosti vyhřezly“ (Sk 1,18).

Obhajoba: Obě zprávy zachycují různé aspekty události, ale neodporují si.

Obě se shodují, že Jidáš zemřel krátce po ukřižování. Matouš tvrdí, že se Jidáš oběsil poté, co vrátil velebným třicet stříbrných, zatímco u Lukáše hovoří Petr o této události tak, že se odehrála v době mezi Nanebevstoupením a Letnicemi (mezi čtyřiceti a padesáti dny po Ukřižování). Skutečnost, že se shodují v načasování, ale smrt popisují odlišně, ukazuje na nezávisle kolující tradice, které potvrzovaly Jidášovu smrt velmi krátce po ukřižování. To naznačuje, že Jidáš skutečně zemřel v tomto časném období.

Jidáš pravděpodobně začal Ježíše doprovázet, když mu bylo dvacet let (sám Ježíš začal svou službu asi ve třiceti letech; L 3,23). To naznačuje, že Jidáš zemřel náhlou a zvláštní smrtí (tj. ne běžnou smrtí v důsledku stáří). Dovede to Matoušova zpráva o Jidášově sebevraždě oběšením, takže nám zbývá vysvětlit Lukášovu zmínku o jeho pádu a vyhřeznutí vnitřností.

Nejstarší vysvětlení nacházíme u historika Papiase z 2. století, který psal kolem roku LP 120. Jeho dílo se ztratilo, ale dochovaly se jeho zmínky u jiných autorů. Podle Apollinaria z Laodiceje, pisatele ze 4. století, Jidáš přežil oběšení, neboť byl odříznut dřívě, než se udusil, ale cituje též Papiase, který říká, že Jidáš utrpěl silný otok (edém) hlavy a těla, což nakonec způsobilo, že mu vyhřezly vnitřnosti (viz *Monte Shanks, Papias and the New Testament*, kapitola 4, fragment 6). Dnes víme, že v důsledku škrčení může dojít k otoku krku a těla, takže Papiasovo líčení se může zakládat na skutečnosti.

Jiní se domnívali, že Jidáš zůstal viset



Giotto di Bondone: Jidáš dostává zaplacení za svoji zradu (1306)

na větvi stromu, dokud se jeho tělo nezačalo rozkládat a otékat v důsledku plynů, které rozklad produkuje. Poté se provaz přetrhl nebo sklouzl, což způsobilo, že se jeho tělo silou nárazu roztrhlo.

Někteří si všimli, že na místě, kde Jidáš podle tradice zemřel, se nacházejí stromy podél vysokého hřebene, kde často vane silný vítr. Ten mohl způsobit sklouznutí provazu a pád z vysokého hřebene mohl vést k silnému nárazu a způsobit roztržení těla.

## Kdo koupil Krvavé pole?

Námitka: Matouš a Lukáš si navzájem

odporují. Matouš říká, že Krvavé pole koupili židovští kněží (Mt 27,7–8), zatímco Lukáš uvádí, že si ho koupil Jidáš Iškariotský (Sk 1,18–19).

Obhajoba: Matouš a Lukáš se v zásadě shodují a existuje více způsobů, jak lze rozdílné zmínky o koupi vysvětlit.

Oba autoři se shodují v tom, že zrada Jidáše Iškariotského vedla k tomu, že se poli v oblasti Jeruzaléma začalo říkat Krvavé pole. Oba také uvádějí, že toto pole bylo zaplacené penězi, které Jidášovi dali velebníci za zradu Ježíše. Oba se tedy v základních faktech shodují. Jak si tedy vysvětlit rozdílný způsob, jakým oba

autoři popisují koupi pole?

Jedním z návrhů je, že zmínka ve Skutcích apoštolských („Z odměny za svůj zlý čin si koupil pole“) má být spíše ironická než doslovná. Vyskytuje se v Petrově řeči a lze se domnívat, že Petr chtěl pouze říci, že Jidáš dostal po zásluze. Penězi, které původně zamýšlel utratit pro svou potřebu, nakonec zaplatil za hřbitov.

Je to možné, ale jak pozorujeme na jiném místě (viz Den 124), bibliční autoři někdy vynechávají osoby, které cosi vykonají, aby vyzdvihli význam hlavních postav, kvůli nimž byl daný čin vykonáván.

Tak čteme, že Mojžíš postavil stan setkávání (2 Pa 1,3) a Šalomoun postavil chrám (1 Kr 6,1–38), ačkoli ve skutečnosti obojí postavili dělníci, kteří jednali z pověření vůdců (Ex 38,22–23; 1 Kr 7,13–45). Někdy jsou vykonavatelé zmíněni a někdy ne.

Je tedy možné, že se Matouš rozhodl zmínit roli kněží: Byli to vykonavatelé, kteří pole skutečně koupili. Naproti tomu Lukáš chce vyzdvihnout význam skutečnosti, že šlo o Jidášovy peníze, aniž by se zabýval způsobem, jakým transakce proběhla. Vynechal tedy zmínku o kněžích a psal pouze o Jidášovi.

Nebo tuto volbu mohl učinit někdo, kdo byl v řetězci tradice dříve než Lukáš, který prostě podal zprávu tak, jak ji převzal. Ať tak či onak, bylo by to v souladu se známou praxí vynechávání vykonavatelů, aby vynikl význam objednavatelů.

### Jak získalo Krvavé pole své jméno?

Námítka: Matouš a Lukáš si navzájem odporují. Matouš píše, že Krvavé pole dostalo své jméno proto, že bylo koupeno za krvavé peníze (Mt 27,6–7), ale Lukáš říká, že se tak jmenuje proto, že lidé věděli, že tam Jidáš zemřel strašlivou smrtí (Sk 1,18–19).

Obhajoba: Jména mohou mít více než jeden význam a obě vysvětlení jsou slučitelná.

Skutečnost, že Matouš a Lukáš naznačují různá vyjádření tradice týkající se Jidášova osudu, naznačuje, že v oběhu byla obě.

Někteří lidé – vědomi si Matoušovy tradice – věděli, že pole koupili kněží a nazývali je „Krvavé pole“, protože bylo koupeno za krvavé peníze. Jiní – vědomi si Lukášovy tradice – věděli o Jidášově strašném osudu a z tohoto důvodu mu říkali „Krvavé pole“. Někteří lidé v Jeruzalémě možná znali obě verze – podobně jako moderní čtenáři – a nazývali ho „Krvavým polem“ z obou důvodů.

Paralely k tomu najdeme i na jiných místech Bible. Bibliční autoři a jejich posluchači často vnímali jedno jméno tak, že mělo více významů.

Například jméno města Beer-šeba může znamenat „Studně sedmi“ nebo „Studně přísahy“ a autor knihy Genesis zachovává ohledně jeho významu více tradic. Uvádí, že na tomto místě Abraham vykopal studnu, dal abímelekovu sedm ovcí a spolu s abímelekiem

přísahali (Gn 21,30–32). Poznává také, že Izák zde později vykopal studnu a s abímelekiem se zavázali přísahou (Gn 26,31–33). Starověcí čtenáři knihy Genesis tedy znali obě tradice a považovali je za vzájemně se doplňující vysvětlení jména Beer-šeba: Bylo tak nazýváno z obou důvodů.

Podobně se Krvavé pole nazývalo jednak proto, že bylo koupeno za krvavé peníze, jednak kvůli Jidášově smrti. (Všimněte si, že Lukáš říká, že Jidáš koupil pole, zemřel hroznou smrtí, a lidé proto místo nazývali „Krvavé pole“, ale netvrdí, že tam Jidáš zemřel. Mohl tam zemřít, ale také nemusel.)

Jedno z vysvětlení vzniklo jako první, ale obě byla v prvním století v oběhu a obě přispěla k tomu, proč lidé nazývali pole tak, jak ho nazývali.

*Jimmy Akin  
jimmyakin.com  
Přeložil Pavel Štíčka*



*Jimmy Akin  
novinář*



„Jde o to, ani ne tak více mít, jako více být.“

*Jan Pavel II.*

Vážení čtenáři,  
přejeme Vám milostiplné a radostné svátky vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista, ať odmění Vaši věrnost, ať Vám pomáhá na cestě životem a jednou bezpečně dovede ke spáse Vaší duše.

Děkujeme za Vaši přízeň a vyprošujeme mnoho Božího požehnání! Aleluja!

*redakce RC Monitoru*

# RADA PAPEŽE BENEDIKTA XVI., JAK BÝT KAŽDÝM DNEM O NĚCO SVATĚJŠÍ

Zesnulý emeritní papež doporučuje několik dostupných a snadno osvojitelných návyků k tomu, aby se člověk stal Božím přítelem.

Někteří lidé si ho sice představují jako teologa odříznutého od životní reality, ale Benedikt XVI. velice jasně vnímal, na jaké těžkosti člověk naráží ve své snaze žít denně v Boží přítomnosti.

V adventní homilii roku 2009 poznamenal: „Všichni jsme udělali zkušenost, že v každodenním životě máme málo času pro Pána a dokonce i málo času pro sebe. Je třeba skončit s tím, že nás pohlcuje ‚aktivita‘.“ Kdo nikdy neprožívá období, kdy nás zavalí množství věcí, které děláme, takže pak přestáváme mít čas či mentální kapacitu na to, co je doopravdy podstatné?

## Co je podstatné?

Podle Benedikta XVI. je podstatné naše setkání s Kristem.

„Na počátku křesťanského života není určité etické rozhodnutí nebo nějaká velká idea, nýbrž setkání s událostí, s Osobou, která otevírá před životem nový obzor a dává mu rozhodující zaměření,“ napsal ve své první encyklice *Deus caritas est*.

Víra je především vztah, setkání s Bohem. Novým rozhodujícím zaměřením je stávat se svatým. A ke svatosti postupujeme tak, že pravidelně trávíme čas s Kristem a necháváme se uchvátit jeho láskou: „Jakmile navážete přátelství s Bohem, začne se ve vašem životě všechno měnit. Když ho líp poznáte, zjistíte, že ve svém vlastním životě chcete zrcadlit něco z jeho nekonečné dobroty,“ řekl 17. září 2010 ve svém projevu k učitelům a členům náboženského řádu na Twickenham University v Británii.

A k tomu, aby se člověk stal Božím přítelem, Benedikt XVI. doporučuje několik dostupných a snadno osvojitelných návyků.

## 1. Dvakrát denně být v krátkém kontaktu s Bohem

Každý vztah chřadne, pokud se o něj ne-



Foto: defense.gov

pečuje. To platí o manželích, rodinách a přátelích, ale také o vztahu s Hospodinem. Proto Benedikt XVI. řekl: „Znamená to nikdy nezačínat ani nekončit den bez alespoň krátkého kontaktu s Bohem.“ Nemusí to být nutně modlitba, ale například myšlenka, srdečné gesto, slovo chvály či vděčnosti na začátku a konci dne.

## 2. Každé ráno děkujte Pánu za dar víry

27. února 2013 na své poslední generální audienci vyslovil Benedikt XVI. krásnou krátkou modlitbu a povzbudil k jejímu opakování každé ráno jako projevu lásky k Hospodinu a vděčnosti za dar víry. Ta modlitba zní: „Klaním se před tebou, můj Bože, a miluji tě celým svým srdcem. Děkuji ti za to, že jsi mě stvořil a žes mě učinil křesťanem.“ Pro Benedikta XVI. je dar víry „nejcennějším majetkem, který nám nikdo nemůže vzít“.

## 3. Každý den si najděte příležitost radovat se

„V srdci každého muže a ženy je ukryta touha po radosti,“ řekl Benedikt XVI. na 27. světovém dni mládeže v roce 2012. „Naše srdce mnohem víc než okamžité a prchavé pocity uspokojení hledá dokonalou, plnou a trvalou radost, schopnou dodávat naší existenci ‚chut‘. Abychom ji mohli vnímat, musíme rozpoznávat prosté radosti, které nám Pán nabízí.“ Benedikt XVI. nás upozorňuje na některé důvody k radosti:

... radost ze života, radost z pohledu na krásu přírody, radost z dobře vykonané práce, radost z pomoci druhým, radost z upřímné a čisté lásky. Podíváme-li se pozorně, můžeme vidět mnoho dalších důvodů k radosti. Jsou to šťastné chvíle v rodině, společné přátelství, nalezení našich hřiven, naše úspěchy, komplimenty od druhých, schopnost vyjádřit



Foto: M.Mazur / www.thepapalvisit.org.uk

se spolu s vědomím, že nám někdo rozumí, a pocit, že jsme pro druhé pomoci.

#### 4. Každou neděli se setkejte s Kristem v eucharistii

„Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe; kdo jí z toho chleba, živ bude na věky. A chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa“ (J 6,51). Každá eucharistická slavnost jako příslib samotného Krista zpřítomňuje Ježíšův dar života. Proto je podle Benedikta XVI. „podstatné nikdy neprožít neděli bez setkání se vzkříšeným Kristem v eucharistii; není to dodatečné břemeno, nýbrž světlo pro celý týden“.

#### 5. Každý den si všimněte nějakého znamení od Boha

Roku 2009 razil Benedikt XVI. myšlenku speciálního deníku, ve kterém si máme zapisovat znamení, která nám Bůh posílá. Účelem je uvědomovat si a vést si záznamy o tom, jakou pozornost věnuje Bůh každému ze svých stvoření a jak nás miluje. „Jednotlivé události dne jsou vodítko, která nám Bůh dává, znamení jeho pozornosti pro každého z nás. Tak často nám Bůh dává zahlédnout svou lásku! Vést si takřikajíc ‚vnitřní deník‘ o jeho lásce může být krásným a prospěšným úkolem pro náš život!“ řekl.

#### 6. Rozjímat nad uměleckými díly

Benedikt XVI. jako hudebník a milovník hudby prožíval, jak krása vede k Bohu. Během generální audience v srpnu

2011 mluvil o tom, jak se ho silně do-tkl koncert Bachovy hudby v Mnichově: „Na konci poslední skladby, jedné z kantát, jsem vnímal, ne rozumem, nýbrž v hloubi svého srdce, že to, co jsem slyšel, mi sdělovalo pravdu, pravdu o nejvyšším skladateli, a přimělo mě to děkovat Bohu.“ *Via pulchritudinis*, „cesta krásy“, je jednou z cest, které mohou vést k Bohu a pomáhat nám se s ním setkat.

„Některá umělecká vyjádření jsou pravými cestami k Bohu, nejvyšší Kráse, a dokonce nám pomáhají růst v našem vztahu s ním v modlitbě,“ tvrdí Benedikt XVI. „Jsou to díla, která se zrodila z víry a víru vyjadřují. Příklad toho můžeme vidět při návštěvě gotické katedrály: uchvátí nás vertikální linie, jež stoupají k obloze a pozvedají náš zrak a našeho ducha,“ nebo když posloucháme duchovní skladbu, „která uhodí na struny našeho srdce“, a „naše mysl se takřikajíc rozšíří a přirozeně se obrátí k Bohu“.

#### 7. Vychutnávat si humorné okamžiky života

V poměrně osobním interview během příprav na svou apoštolskou cestu do Bavorska v září 2006 Benedikt XVI. zdůraznil, jak je důležité nebrat se příliš vážně a umět si vychutnávat drobné radosti života: „Nejsem člověk, který by neustále vymýšlel vtipy. Ale myslím, že je velmi důležité být schopen vidět humornou stránku života a jeho radostnou dimenzi a nebrat všechno příliš tragicky.“ Na závěr pak říká: „Jeden spisovatel kdysi na-

psal, že andělé umí létat, protože se neberou příliš vážně. Třeba bychom trochu uměli létat i my, kdybychom sami sebe nepokládali za tak důležité.“

#### 8. Častěji vzývejte svaté

Benedikt XVI. choval velkou úctu a důvěru k svatým, „těm mužům a ženám, kteří svou vírou, dobročinností a svým životem dávali příklad mnoha generacím, včetně nás“, jak řekl. Při inaugurační mši svého pontifikátu 24. dubna 2005 sám sebe světil obrovskému společenství svatých: „Všichni Boží svatí mě budou chránit, podpírat a ponosou mě.“

Zve všechny pokřtěné k těmto, konkrétně „následováním jejich příkladu, usilováním o jejich přímluvy, vstupováním do společenství s nimi“. Neboť říká (slovy z *Lumen Gentium*), že „nás... společenství se svatými spojuje s Kristem. Z něho – jako ze zdroje a hlavy – pramení všechny milosti a život Božího lidu.“

#### 9. Udělejte si čas na ticho

Navzdory rušnosti života nás Benedikt XVI. zve, abychom pravidelně setrvali v tichu, což je spolehlivá cesta k setkání s Bohem, prostor, kdy necháváme mluvit „radost, obavy, utrpení“, důležitý čas pro odlišení toho, co je důležité, od toho, co je zbytečné či podružné. „Je sotva překvapivé, že různé náboženské tradice považují samotu a ticho za privilegované stavy, které lidem pomáhají znovuobjevit sami sebe a Pravdu, která dává všemu význam,“ uvedl v květnu 2012 ve svém poselství pro 46. světový den sdělovacích prostředků. „Pokud k nám Bůh mluví i v tichu, my pak objevujeme možnost mluvit v tichu s Bohem a o Bohu.“

Mathilde De Robien  
Aleteia

Přeložila Alena Švecová



Mathilde De Robien  
novinářka



# CO ČEKÁ PRONÁSLEDOVANÉ KŘESŤANY V ROCE 2023?

Bible radikálně zpochybňuje status quo. Říká mocným pravdu.

Během nedávného rozhovoru s Margaret, ženou, která při islamistickém útoku na katolický kostel v Nigérii Ioni na svato-dušní neděli utrpěla zranění s doživotními následky, jsem se musela do hloubky zamyslet nad Kristovými slovy:

„... kdo se narodil z Boha, přemáhá svět. A to vítězství, které přemohlo svět, je naše víra. Kdo jiný přemáhá svět, ne-li ten, kdo věří, že Ježíš je Syn Boží?“ (1. list Janův 5,2)

Ano, kdo jiný dokáže odpustit svými nepřítelům a překonat nenávisť, násilí a týrání, jaké vytrpěla Margaret, než ten, kdo zná Krista?

Ve své práci pro katolickou charitativní organizaci *Aid to the Church in Need* (ACN) UK (Pomoc církvi v nouzi) často dostávám otázku, jak se vyrovnávám se všemi těmi negativními příběhy a „pohromami“. Jak nám však připomíná dopis sv. Jana, pevná víra v Kristovo konečné vítězství tuto otázku převrací, takže spíš zní: Jak se mohu s veškerým tím pesimismem a negativností vypořádat bez toho, že bych se učila z příkladu novodobých mučedníků?

Povídání s Margaret mi přineslo dvě klíčová poučení, a sice, že my na Západě potřebujeme příklad pronásledované Církve a že oni potřebují nás. Čím víc si pronásledovatelé Církve budou dodávat odvahy a čím méně budeme mocným říkat pravdu, tím bude letos pronásledování silnější. Naše mlčení dává násilí zelenou.

V roce 2022 se tato skutečnost projevila jasněji než kdy dřív. Podle výzkumného střediska *Pew Research Center* trpí pro svou víru v Krista víc křesťanů než jiné náboženské skupiny pro svoji víru. To dokládají čerstvé údaje z nejnovější zprávy *Aid to the Church in Need*, nazvané *Persecuted and Forgotten? A Report on Christians Oppressed for Their Faith 2020–22* (*Pronásledování a zapomenutí? Zpráva o křesťanech utlačovaných pro*



Foto: acnuk.org

svou víru v letech 2020-2022).

Útlak a pronásledování křesťanů vzrostly v 75 procentech z 24 zemí, které ACN sleduje. V Africe se situace křesťanů zhoršila ve všech sledovaných zemích, uprostřed prudkého nárůstu genocidního násilí ze strany militantních nestátních aktérů, včetně džihádistických skupin západoafrické odnože Islámského státu a Boko Haram. Zvláště těžké to je v Nigérii. Pokračující migrace na Blízkém východě prohloubila krizi, která ohrožuje přežití tří nejstarších křesťanských komunit na světě, nacházejících se v Iráku, Sýrii a Palestině.

Státní autoritativní režim jako kritický faktor zhoršuje útlak křesťanů v Číně, Severní Koreji, Vietnamu a Barmě (Majanmaru). Náboženský nacionalismus zapříčinil zvýšené pronásledování křesťanů v Afghánistánu, Indii, Pákistánu a dalších zemích. Oblíbené turistické destinace jako Maledivy si v přístupu ke křesťanům vedou velmi špatně. V našem hledáčku je i fotbalem proslavený Katar.

Na Západě jsme svědky významného trendu, který pronásledování křesťanů umožňuje a podporuje, a sice toho, že státní úřady často popírají rozsah tohoto

problému. Může to pramenit z neznalosti nebo z vyložené neochoty zmírňovat utrpení křesťanů, ale také to nabývá podoby pochybné argumentace, která odmítá vysvětlení krize jako pramenící z nenávisť vůči křesťanům a místo toho upřednostňuje ekonomická odůvodnění nebo varovné výkřiky o „klimatické změně“. Samotnou změnou klimatu však pronásledování křesťanů vysvětlovat nelze, jak to ve svém nedávném článku objasňuje britský poslanec Sir Edward Leigh.

Jak vyplývá z výzkumu ACN, v roce 2023 budou tyto trendy eskalovat. Naše práce proaktivně už v raných fázích identifikuje trendy, jimž křesťané čelí, místo abychom jen zpětně reagovali. Toto volání po spravedlnosti je klíčové pro to, aby vlády, ti, kdo rozhodují, a církve začali vnímat tíživou situaci těch nejzranitelnějších. Hájíme pronásledovanou církev a solidárně jí stojíme po boku, ale ještě důležitější je, že poskytujeme podporu a pastorační péči, aby mohla vytrvat ve svém poslání kázat evangelium všem národům, ať to stojí cokoli.

Sestra Gloria Cecilia Narváezová Ioni

dokončení na str. 10

# JAK SE SPRÁVNĚ ZPOVÍDAT

Pokud jste již dlouho nebyli u zpovědi, berte toto jako pozvánku ke smíření s Bohem a církví.

Ve většině farností se konají kající bohoslužby s modlitbami a čtením Písma, po nichž následuje možnost individuální zpovědi (nutné pro rozehřešení smrtelných hříchů). Můžete si také domluvit soukromou schůzku s knězem.

Součástí přípravy na zpověď by mělo být zpytování svědomí, což znamená, že se zamyslíte nad hříchy, kterých jste se od poslední zpovědi dopustili.

Jak bude probíhat samotná zpověď, záleží na knězi a na konkrétním kajícím. Většina lidí stále začíná formulí: „Prosím o smíření s Bohem, otče, neboť jsem zhřešil. Od mé poslední zpovědi uplynulo (uveďte počet měsíců nebo let).“

Pokud si tato slova nepamätujete nebo si nevzpomínáte, jak je to dlouho, kdy jsem se naposledy zpovídali, neznepokojte se. Prostě knězi řekněte, že je to už dlouho, a on vás celým procesem provede.

To, co zakusíte, je uzdravující dar Boží lásky, možnost začít znovu s čistým svědomím a ohromný pocit vděčnosti.

## Zpytování svědomí

Vybatve si své hříchy. V klidu a upřímně se ptejte sami sebe, co jste s plným svědomím a plným souhlasem učinili proti Bohu a církevním příkázáním.

Modlím se každý den k Bohu? Děkuji Bohu za dary, které mi dává?

Ohrozil jsem svou víru četbou textů, které jsou nepřátelské katolickému učení? Působil jsem v nekatolických sektách? Věnoval jsem se pověřivým praktikám, jako je čtení z ruky nebo věštění budoucnosti?

Bral jsem Boží jméno nadarmo? Klel jsem nebo jsem křivě přísahal?

Vynechal jsem vlastní vinou mši svatou v neděli nebo ve svátek? Jsem při mši svaté pozorný? Postil jsem se a abstinovat v předepsané dny?

Neuposlechl jsem v důležitých věcech rodiče nebo nadřízené?

Cítil jsem k někomu nenávisť nebo



Foto: © Vojtěch Hlávka / Člověk a Víra

jsem se s ním hádal či toužil po pomstě? Odmítl jsem odpustit? Byl jsem neuctivý?

Opil jsem se? Užíval jsem nedovolené omamné látky? Souhlasil jsem s potratem, doporučoval jsem ho, naváděl jsem k němu nebo jsem se na něm aktivně podílel?

Díval jsem se úmyslně na nemravné obrázky, sledoval nemravné filmy nebo četl nemravné knihy či časopisy? Účastnil jsem se nemravného vtipkování nebo rozhovorů? Oddával jsem se úmyslně nemravným myšlenkám nebo se dopouštěl nemravných činů, ať už sám nebo s jinými? Použil jsem umělé prostředky k zabránění početí?

Kradl jsem nebo poškodil cizí majetek? Jednal jsem čestně v obchodních vztazích?

Lhal jsem? Zhřešil jsem pomlouváním druhých? Odsuzoval jsem zbrkle druhé ve vážných záležitostech?

Záviděl jsem druhým lidem?

Simply Catholic  
Přeložil Pavel Štíčka

dokončení na str. 9

po svém propuštění z vězení v západoafrickém Mali pro ACN řekla: „Můj Bože, je těžké být v řetězech a dostávat rány, ale v tomto okamžiku žiju, jak mi to předkládáš... A navzdory všemu bych nechtěla, aby někomu [z mých vězňů] někdo ublížil.“

Tato františkánská sestra byla islámskými ozbrojenci zadržována přes čtyři roky, během nichž byla opakovaně fyzicky i psychicky týrána. Sestra Gloria jasně poukázala na to, že její křesťanská víra byla zdrojem nevraživosti vůči ní, když popsala, jak se její vězňové rozzuřili kvůli tomu, že se modlila. Při jedné příležitosti ji džihádistický vůdce uhradil, když ji zastihl při modlitbě, a řekl jí: „Uvidíme, jestli tě odsud Bůh dostane.“ Sestra Gloria vyprávěla: „Mluvil ke mně velice silnými, ošklivými slovy... Moje duše se chvěla z toho, co ten člověk říkal, zatímco ostatní strážci se těm urážkám nahlas smáli.“

Jak Kristus říká pronásledované Církvi i nám: „Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět“ (Jan 16,33).

Když čtu tato slova, vybavuje se mi usmívající se portrét jedné pokorné a nezdolné nigerijské ženy. Letos bude Margaret, podobně jako mnozí další křesťané, dál trpět a vítězit. Na soudech mocných bude v tomto roce porůznu zaznívat pravda i lež.

Avšak ať už se světská spravedlnost vypořádá s případem pronásledovaných křesťanů jakkoli, kéž jejich trpící úsměvy dlouho zvonivě ohlašují radost z vítězství.

John Pontifex  
MercatorNet

Přeložila Alena Švecová



John Pontifex  
vedoucí tiskového oddělení Aid to the Church in Need (UK)

# JAK SE UČÍM NECHÁVAT SI SVÉ NÁZORY PRO SEBE

Praktikovat umění tichosti je ctnost vhodná pro moderního křesťana.

Mám spoustu názorů. Téměř na všechno. Většina názorů, které tak sebejistě zastávám, se ve skutečnosti týká témat mimo moji odbornou způsobilost. Například jsem nestudoval medicínu. Nemám ani žádné geopolitické zkušenosti. Nikdy jsem nebyl profesionálním sportovcem ani rozhodčím. Nikdy jsem nebyl papežem. A přesto ze mě vydatně proudí názory na všechny výše zmíněné oblasti. Mám tolik myšlenek a tak zoufale toužím dělit se o ně.

Potíž je v tom, že se někdy mýlím a nemám ponětí, o čem mluvím. Celá léta jsem bez zábran nabízel druhým nechtěné rady, v duchu je soudil nebo jsem otevřeně haněl jejich rozhodnutí. Dospěl jsem k názoru – samozřejmě také mýlnému – že kdybych jen mohl řídit svět a pomáhat každému s rozhodováním, všechno by bylo dokonalé.

Proto posledních zhruba deset let aktivně praktikuji umění tichosti. Bylo načase přestat udílet nevyžádané rady a chrlit ze sebe názory – zbavit se tohoto unavujícího zvyku, který měl zmizet.

Dále jsem si uvědomil, že nemusím na sociálních sítích zběsile sdílet svoje povrchní myšlenky o každé nejnovější události ve světě. Čím méně mých názorů bude po světě kolovat, tím lepším místem bude.

Velkým zjevením – okamžikem prozření – pro mě bylo, když jsem si uvědomil, že vždycky mám názor, místo abych si ho utvářel. Nemusím reagovat úplně na všechno. Nemusím předstírat, že mám odpověď, ani mluvit jen proto, abych sám sebe slyšel něco říkat. Lidé nežádají o můj moudrý úsudek, aby konečně pochopili, jak mají žít. Mohu to nechat být a svět se nepřestane točit.

Zde je několik základních objevů, které mi pomohly lépe pochopit ctnost skrovnějšího vyjadřování názorů.

## Často se mýlím

Nikdy jsem neuměl dobře pracovat ve



Foto: Klára Kalinová

skupině, protože mi chyběla trpělivost naslouchat komukoli jinému. Rychle si udělám názor a mám sklon zastávat mýlnou představu, že můj způsob je jediný správný. Když se však ohlédnu na roky za sebou, všímám si, že se mnohé z mých pevně zastávaných názorů z minulosti výrazně změnilo. Proč? Protože jsem se mýlil. Tehdy bych to však nikdy nepřiznal, a tak jsem léta promarnil tím, že jsem se mýlil dál.

Například mě v práci drtila frustrace, protože jsem si myslel, že způsob, jaký navrhuje šéf, není správný, zastával jsem politický názor, který se ukázal jako úplně pomýlený, nebo jsem se pevně držel náboženského závazku, který byl úzkoprsý a ukvapený. Také jsem se mnohokrát mýlil v méně podstatných záležitostech, jako například v tom, jaké jídlo je nejzdravější, jak nejlíp vychovávat děti nebo jak řešit interpersonální otázky.

Často jsem ani neměl všechny podstatné informace, abych si mohl utvořit názor, natož ho sdílet. Přinejmenším se ukázalo, že existuje víc způsobů, jak žít a jak se rozhodovat – a všechny jsou v pořádku. Nikdy nestálo za to zbrkle vyjadřovat svůj názor a tak pevně se ho držet.

## Ani když mám pravdu, lidé o tom nepotřebují slyšet

Na nevyžádaných radách je něco odpuzivého – zvláště pokud je s pocitem nadřazenosti udílí někdo, kdo si nezasloužil požadovanou důvěru.

Když se mi někdo z přátel svěřil s nějakou obtížnou situací, mým prvním instinktem bylo rychle zareagovat a snažit se jeho situaci napravit tím, že mu řeknu, co má dělat nebo jak by měl uvažovat. Teď vím, že šlo o nepříjemný rys mé osobnosti. Většina z nás nekomunikuje s přáteli proto, že bychom chtěli, aby nám říkali, co máme dělat. Sdílíme se, protože hledáme empatii a podporu. Nyní tedy nabízím radu, jen když mě o ni někdo konkrétně požádá, a vždy dotyčného předem upozorním, jak se mohu mýlit.

## Praktikuj odstup

Proto teď praktikuji odstup od svých názorů. Držím je zlehka a rychle je upravuji, když se objeví nové informace. Náležitý odstup neznamená, že bych ztratil zájem. Není to totéž co netečnost. Spíš to znamená udržovat si zdravý odstup od všeho, co nabývá neúměrné důležitosti, včetně osobních názorů. Pokud jsem dřív svou identitu stavěl na představě, že jsem

člověk, který se vždycky může podělit o nějaký správný názor, nebylo to dobře. Mnohem raději bych svou identitu budoval na tom, že budu laskavým přítelem, který umí druhé podepřít.

### Je načase opustit své ego

Položil jsem si otázku, proč přesně mi jsou moje osobní názory tak drahé. Jediné možné vysvětlení vůbec není lichotivé: protože posilují moje ego. Ten, kdo radí, má domněle větší vhled. Chtěl jsem být tím, kdo radí, protože mi to pomáhalo vyhybat se mým vlastním ne-

dostatkům a udržovat si pocit nadvlády. Vkládal jsem se do záležitostí druhých lidí a dělalo mi to dobře. Dodávalo mi to pocit, že stojím u kormidla.

Všechno tohle umíněné poskytování rad ale samozřejmě pomalu ruinuje vztahy a vytváří neustálý pocit osobní nespokojenosti. Představuje způsob, jak svalovat vinu na všechny ostatní. Na světě je mnoho jiných důležitých ctností než přesné názory: umění působit pokoj, přijetí, schopnost ustoupit, pokora, rozvaha a především láska. Porozuměl jsem tomuto tajemství: Když méně mluvím, víc

naslouchám. Čím víc naslouchám, tím víc se dozvídám a tím přesnější názory si utvářím. Myslím. Ještě se musím hodně učit a hodně naslouchat.



P. Michael Rennie

Fr. Michael Rennie  
ženatý katolický kněz, bývalý episkopální duchovní

## DEMOKRACIE NENAROZENÝCH

Společnost se redukuje na ty, kdo žijí v přítomnosti, ale touto redukcí znemožňuje demokracii mrtvých a nenarozených. My v přítomnosti musíme za tuto nejméně výraznou ze všech tříd bojovat.

V debatě o interrupcích jeden z argumentů ve prospěch svobodné volby vychází z myšlenky „osobnosti“. Plod získává osobnost „poté, co se stane ‚životaschopným‘ (schopným přežít mimo dělohu) čili po narození, nikoli při početí“.<sup>1</sup> Nenarození podle zastánců umělého přerušování těhotenství nejsou živí lidé, což znamená, že nemají žádná práva. Ti, kdo obhajují potraty, se domnívají, že dítě má práva až od svého příchodu na svět.

Vypadá to zvláště, protože jedním z pilířů liberalismu jsou práva.<sup>2</sup> Liberálové věří ve zdánlivě nekonečně se rozpínající svět práv. Dobrým příkladem toho je rétorika senátora Bernieho Sanderse. Podle něho zdravotní péče, vzdělání a dokonce i Wi-Fi spadají mezi přirozená práva Člověka.<sup>3</sup>

Liberální morální opodstatnění práv takto propůjčených Člověku vychází z myšlenek Thomase Painea, zejména z jeho knihy *The Rights of Man* (Práva



Nicolas Poussin: Nalezení Mojžíše (1638)

člověka).<sup>4</sup> Kupodivu však v tomto případě Práva člověka ve skutečnosti zbavují nenarozené jejich práv.

Paine podporoval osvobození jedince ze svíravých pout tradice, zejména představy, že mrtví mají nějakou pravomoc nad živými:

Bojují za práva živých a proti tomu, aby je svým odkazem ovlivňovala, ovládala a zavazovala údajná autorita mrtvých, zatímco pan Burke bojuje za pra-

vomoc mrtvých nad právy a svobodou živých.<sup>5</sup>

Paine se toužil oprostít od tíživého břemene minulosti a umožnit současné generaci žít svobodně, nezatěžována zemřelými.

„Pan Burke“, o kterém se Paine zmiňuje, je Edmund Burke, první konzervátec. Odkazuje na pasáž z Burkovy skvělé a dosud aktuální knihy *Reflections On the Revolution in France* (Úvahy o re-

1 „Should Abortion Be Legal?“ ProCon, aktualizováno 5. května 2019.

2 Nisbet, Robert. *The Sociological Tradition*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 1966.

3 „Issues“, Bernie Sanders 2020.

4 Paine, Thomas. *The Rights of Man*, 1791.

5 Ibid.

voluci ve Francii):

*Společnost skutečně představuje určitou smlouvu... Je třeba na ni pohlížet s úctou, neboť nejde o partnerství ve věcech užitečných jen pro všeobecnou živoučičšnou existenci dočasné a pomíjivé povahy. Jde o partnerství ve všech vědách, ve veškerém umění, v každé činnosti a ve veškeré dokonalosti. Cílů takového partnerství nelze dosáhnout ani po mnoho generací, a proto se stává partnerstvím nejen mezi těmi, kdo žijí, nýbrž také mezi mrtvými a těmi, kdo se teprve narodí.*<sup>6</sup>

Burke chápal, že mrtví a nenarození jsou součástí civilizace stejně tak jako živí. Nerodíme se svobodní a nezávislí, ale spíš vstupujeme do určitého kontextu, který pro nás vytvořili naši předkové. Tento kontext je udržován složitou sítí povinností vůči rodičům i potomkům.

Sir Roger Scruton, Burkův duchovní dědic, chápal povahu tohoto vztahu takto:

*Mrtví a nenarození jsou členy společnosti stejně jako živí. Hanobit mrtvé znamená odmítat vztah, na kterém stojí společnost – vztah závazku mezi generacemi. Ti, kdo ztratili úctu ke svým zemřelým, přestali být správci jejich dědictví. Nutně tak přestali vnímat svůj závazek vůči budoucím generacím. Síť závazků se pak scvrkává na přítomný čas.*<sup>7</sup>

Když mrtví přestanou být považováni za součást civilizace, živí pak již nevnímají jakýkoli závazek vůči budoucím generacím. Když se síť závazků scvrkne na přítomnost, život poklesne na sobecké užívání si. Smutným, leč výstižným způsobem, jak vyjádřit důsledky omezení sítě závazků pouze na ty, kdo žijí v přítomnosti, je říct, že mezi „žít pro sebe“ a „nežít pro nikoho“ lze stěží poznat nějaký rozdíl.<sup>8</sup>

Povinnosti mateřství a celoživotní závazky, které se pojí s výchovou dětí, jsou typickými příklady nesobeckého života pro druhé. Mateřské povinnosti obnášejí přítomné oběti pro budoucí dobro. Na oběti našich rodičů a předků pro naše dobro se v přítomnosti ani v budoucnos-

ti nesmí zapomínat. Láska k našim dětem a pud pečovat o potomstvo patří k nejzákladnějším a nejzásadnějším faktorům lidství.

Painovým přispěním však teď žijeme v přítomnosti sami. Ve světě, ve kterém jsou přítomni v podstatě jen ti, kdo žijí v přítomnosti, záleží pouze na těch, kdo existují v nynějším dočasném okamžiku. Minulost je zastaralá a budoucnost je problém někoho jiného. Mrtví a nenarození nemají ve společnosti místo; své místo tu mají jen živí. Potřeby a odkazy mrtvých a nenarozených jsou nepodstatné. Myšlenkou absence minulosti v přítomnosti se zabývá Edward Shils ve své knize *Tradition (Tradice)*:

*Když člověk zakouší zmizení svých vlastních biologických a kulturních předků... aniž by je nahradil někdo nový, uvědomuje ho to v jeho vlastní generaci. (...) zdroje neklidu a nespokojenosti nejsou vnímány, protože slovník dostupný k popisu této zkušenosti je velice chudý.*<sup>9</sup>

Právě chybějící pouto s našimi předky je příčinou, proč je náš vztah k nenarozeným tak chabý.

Pojítka mezi generacemi je podstatou toho, co G. K. Chesterton chápal jako nevyslovenou smlouvu mezi generacemi. Tuto smlouvu označoval jako „demokracii mrtvých“.<sup>10</sup>

*Tradice se odmítá podrobit úzké a domyšlivé oligarchii těch, kdo náhodou chodí po světě. Všichni demokraté jsou proti tomu, aby byli lidé zbavováni práv pro nahodilé okolnosti svého zrození; tradice je proti tomu, aby byli zbavováni práv pro nahodilý fakt smrti.*<sup>11</sup>

Ve všech ostatních záležitostech je Painův odkaz práv pro současného liberála zcela zásadní. Myšlenka diskriminace na základě znaků spojených s narozením, jako je rasa, pohlaví, sexuální orientace nebo přistěhovalectví, je pro současného liberála nepředstavitelná. Když však přijde na diskriminaci mrtvých a nenarozených, té jsou schopni bez toho, že by to nějak zatížilo jejich kolektivní svědomí.

Painovo dílo tvoří základ tohoto postoje, který se naneštěstí projevuje v potratovém hnutí. Ideálně by Burko-vo hledisko mohlo duchu doby objasnit, proč mrtvým a nenarozeným náleží stejná práva a ohledy jako živým. Paine ovšem mrtvé z našeho života vymazal, což vede k tomu, že se dnes živí zbavují nenarozených.

My v přítomnosti musíme za tuto nejméně výraznou ze všech tříd, za mrtvé a nenarozené, bojovat. Tito členové společnosti – a nemylte se, jsou členy společnosti stejně jako živí – víc než jiní nutně potřebují naši pomoc prostě proto, že se sami ozvat nemohou. Je naší povinností ctít odkaz našich předků a uchovávat je ve svých myšlenkách v přítomnosti. Umozníme tím přežít nenarozeným v přítomnosti a budoucnosti.

Vyvrácením netečné ideologie Paina a jeho následovníků můžeme do našeho kolektivního vědomí vrátit status mrtvých. A pokud se to podaří, obnovíme tím i svůj závazek vůči nenarozeným.

Je to naše povinnost, protože mrtví ani nenarození nemají vlastní hlas. Kdyby k nám teď mrtví a nenarození mohli promluvit, není pochyb o tom, co by řekli: „Co mrtví nemohli slovy vyjádřit, když žili, / mohou vám říct, když už nežijí. Mrtví komunikují / jazykem ohně, který je v řeči živých nedostupný.“<sup>12</sup> Umělý potrat představuje zásadní porušení přirozených práv lidských bytostí. Musíme proti němu bojovat, ať to stojí cokoli. Není to jen boj za nenarozené, ale také za celou síť závazků, na které stojí.

Steven Kessler

*The Imaginative Conservative*  
Přeložila Alena Švecová



Steven Kessler

doktorand na univerzitě v Rochesteru

6 Burke, Edmund. *Reflections On the Revolution in France*, 1790.

7 Scruton, Roger. „Rousseau“. Sir Roger Scruton.

8 Sellbourne, David. *The Principles of Duty: The Foundations of Civic Order*. London, England: Sinclair-Stevenson, 1994.

9 Shils, Edward. *Tradition*. Chicago, IL: University of Chicago, 1981.

10 Chesterton, G. K. *Ortodoxie*, přel. Jan Čulík. Praha: Academia, 2000.

11 Ibid.

12 Eliot, T. S. *Čtyři kvartety*, přel. Martin Hilský. Praha: Argo, 2014.

# DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL A MÉDIA

Ještě jako kardinál Ratzinger si budoucí papež Benedikt XVI. při svých vzpomínkách na průběh Druhého vatikánského koncilu postěžoval na zásadní rozdíl mezi skutečným koncillem samotných koncilních otců a novináři zprostředkovaným „koncillem médií“.

Je to logické. V rozjitřené atmosféře šedesátých let se v souvislosti se slavením koncilu očekávalo, že z tuhého středověkého monstra, za které byla církev dosud považována, se stane atraktivní společenice moderního člověka, která přispěje k očekávanému světovému pokroku. Nebude již hlásat žádnou rigidní svazující morálku a bude doprovázet lidstvo na této zemi k dosažení světlých zítřků „lepšího světa“ (*mondo migliore*), jak se tehdy s oblibou říkalo. Samozřejmě, že očekávání budoucí spásy a věčného života v Boží přítomnosti před touto atraktivní světskou vizí bledne a do starého železa se pak definitivně odkládají přemnohá biblická varování, jako například Pavlovo napomenutí Římanům: „Svou tvrdostí a nekajícnu myslí si strádáš Boží hněv pro den hněvu, kdy se zjeví spravedlivý Boží soud“ (Ř 2,5). V atmosféře rozbrědlosti, která ignoruje skutečnou vážnost Kristovy zvěsti, žijeme dodnes. Vždyť evangelium je „jen taková nabídka“, nesmíme proto lidi strašit, abychom je neodradili.

Pokud se podíváme na témata, která média v souvislosti s církví dodnes nastolují a rozebírají, nachází se snad mezi nimi věčná spása jako definitivní cíl člověka? Píše či hovoří se v nich o věčném životě, nebo například o Trojici, o vtělení, o spásném významu Kristovy oběti, o Kristově vzkříšení? Ve světských médiích rozhodně ne, ale co je horší: ani v médiích, která provozuje či podporuje církev nemají tyto základní pravdy křesťanské víry žádné trvalé a výhradní místo. Vezměme třeba slova „vtělení, spása, vykoupení, věčný život“ a porovnejme frekvenci jejich užívání například se slovy „dialog, rozlišování, milosrdenství, synodální cesta“. Co se donekonečna omílá a co naopak zůstává zatajeno i věřícím konzumentům těchto médií? Druhý vatikánský koncil však ve svém dekretu



Foto: Lothar Wolleh

*Inter mirifica* o hromadných sdělovacích prostředcích jednoznačně žádal, aby katolická média sloužila především církevní nauce: „Katolickému vysílání, které zapojuje posluchače i diváky do života církve a seznamuje je s náboženskými pravdami, se má dostávat důrazné podpory“ (č. 14).

Co se pak týče morálního učení církve, tam je atmosféra ještě žalostnější. Světská i církevní média stačila ruku v ruce vytvořit postavu mediálně oblíbeného „populárního“ duchovního, který musí svoji popularitu udržet také zamlčováním nauky církve. Nikdy ji nebude veřejně hájit, a to nejen proto, že pro něj samotného a jeho kariéru není důležitá, ale proto, že by mu její hájení ve snaze

o maximální osobní oblíbenost škodila. Proto v otázkách předávání života, ochrany nenarozeného života, monogamního manželství muže a ženy a dalších morálních aspektů, ve kterých se katolická církev s většinovým míněním neshodne, nebude nikdy zastávat a důsledně prosazovat jednoznačné církevní stanovisko. Buď tato témata umně vynechá nebo si po Pilátově vzoru umyje ruce s tím, že „nebude vstupovat do kulturních válek“. To je snad rozpoutala církev, když brání monogamní manželství, otce, matku a děti? Nezhájili snad tyto „války“ ti, kteří ve jménu dekonstrukce „utlačovatelských společenských struktur“ rodinu napadli a zpochybnili?

Mediálně populární duchovní mají

oproti naprosté většině mediálně opomíjených kněží výhodu praktického vynětí z běžné církevní disciplíny. Přitom popularita, které se jim dostává, čpí prázdnotou, před níž kněze varuje *Kodex kano-nického práva*: „Duchovní vedou prostý život a varují se všeho, co zavání marnivostí (*vanitas*)“ (kánon 282 § 1). Mediální oblíbenci z řad kněží jsou prakticky beztrestní, neboť jejich představení mají obavy z očekávaných útoků médií na církev, pokud by snad proti troufalosti oblíbenců a majitelů fanklubů důsledně zasáhli. Sami představení bohužel nebyvají v soustavném styku se skutečným životem ve farnostech, spíše se již pohybují v bublině, kde se jim dostává mediálních zpráv od novinářů a reportérů, a to často i takových, kteří by církev raději ani neviděli.

Přitom je zřejmé, že vlivem mediální popularity, která se podle okolností může kdykoli zvrhnout v mediální nenávisť, nemůže dojít k jedinému autentickému obrácení ke Kristu. Naslouchat lidem, kteří o církvi píší a přitom se s ní vnitřně neztotožňují, je navíc pošetilé. Mediální přízeň je přízní tohoto světa, před níž varuje Janova epistola: „Nemilujte svět, ani to, co je ve světě. Miluje-li kdo svět, láska Otcova v něm není“ (1J 2,15). Představa, že budeme-li mít populární kněze, biskupy či papeže, vrátí se rozptýlené Boží děti zpět mezi Kristovo stáde, naráží na jasné Ježíšovo slovo: „Běda, když vás budou

všichni lidé chválit; vždyť stejně se chovali jejich otcové k falešným prorokům“ (L 6,26).

V dekretu o hromadných sdělovacích prostředcích koncil nehovoří o přenosech katolických bohoslužeb, zato se jimi zabývá konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum concilium*: „Rozhlasový a televizní přenos posvátných úkonů, zvláště pokud jde o eucharistickou oběť, ať se děje taktně a důstojně, pod vedením a odpovědností odborníka, kterého tím úkolem pověří biskupové“ (č. 20). V době vydání dekretu *Inter mirifica* však nebyla mše tak „atraktivní“, že by se celebrující kněz díval na lid, tedy směrem do obrazovky. Byl totiž ještě nasměrován k Východu, směrem k Bohu, a tiše pronášel v jeho bezprostřední blízkosti proměňovací slova. Nebyla to zkrátka taková hezká vzájemná podívaná. Koncilní otcové by se asi velice divili, že přenosy mši svatých se jednou budou těšit takové oblíbě, a to jak díky změněné podobě mše svaté, tak i kvůli pohodlnosti diváků, kteří často dávají přednost přenosům před skutečnou účastí na mši svaté a domnívají se, že koukání z kanape lze považovat za plnohodnotnou náhradu účasti na živé liturgii.

Avšak nejen diváci, nýbrž také celebranti rádi chybují. Přenosy bohoslužeb bývají často přehlídkou liturgických ab-úů, které nám dávají názorně nahlédnout, jak nevyslyšeno zůstává také u nás

v církvi jasné a jednoznačné varování koncilu: „Proto nikdo jiný, ani kněz, nesmí v liturgii o své vůli nic přidávat ani ubírat, ani měnit“ (č. 22 § 3). Vynalézavost v přidávání, ubírání a měnění je skrze televizní kameru někdy ještě zesílena, vždyť posluchači se dívají v komfortní zóně národního jazyka na tvář hodného kněze na obrazovce, který jim například před požeňáním mnohonásobně popřeje příjemné zážitky a svoje expozé zakončí třeba upřímným přáním: „Mějte se fajn!“ Srovnává se ale taková žoviálnost s láskyplnou, přesto však tísnivou atmosférou skutečné poslední večeře, o které sám Pán s povzdechem praví: „S toužebností jsem si přál jíst tohoto beránka dřív než budu trpět“ (L 22,15)?

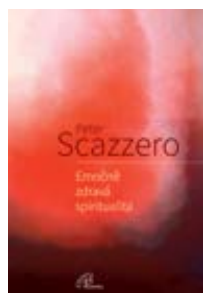
P. Stanislav Příbyl



Doc. JUDr. Stanislav Příbyl,  
Ph.D., Th.D., J.C.D.  
rektor kostela Nanebevzetí Panny Marie  
na Karlově v Praze, soudce Metropolitního  
církevního soudu

## Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,  
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz



### Peter Scazzero: Emočně zdravá spiritualita

Nelze být duchovně zralý a zároveň emočně nezralý: k tomuto závěru autor dospěl díky bolestným zkušenostem se sebou samým i s lidmi, které se coby pastor multietnické komunity pokoušel vést ke Kristu a duchovně formovat.

Brož., 264 s., cena 295 Kč

### Jacques Philippe: Malá cesta svaté Terezie z Lisieux

Knihla přibližuje jádro poselství mladé karmelitky, jež zemřela ve věku pouhých 24 let v roce 1897 a kterou papež Jan Pavel II. prohlásil o sto let později za učitelku církve. Autor přibližuje, v čem spočívá „cesta důvěry a lásky“, již Terezie objevila, žila.

Brož., 173 s., cena 249 Kč

# DLUŽÍM MU PŘÍLIŠ MNOHO

Pavel Michalík (40) přišel do studia *Českého rozhlasu Plus* s maminkou. Když jí před lety lékařka jako těhotné ženě oznámila podezření na Downův syndrom jejího dítěte, řekla tato paní doktorka, že se „to“ dožije maximálně dvaceti let. Maminka, baletka, sportovkyně a trenérka to nevzdala, Pavel má další tři bratry a jednu sestru a všichni spolu tvoří nádherný tým. Pavel hlavně fotí – svatby, závody, dlouhovlasé ženy. Je prostě normální, píše na svém facebookovém profilu redaktor ČRo P. Vizina.

Jedno pražské bistro rozvířilo vášnivou debatu o právu nepustit do svých prostor děti. Resp. uvedlo sedmero pravidel, kdy teprve po jejich splnění bude dětem vstup umožněn. Oporu v zákoně pro to nemá, zdůvodňuje to ale mj. bezpečností samotných dětí i personálu. Vlastně v rámci sepsaných pravidel požadují, aby se dítě v restauraci chovalo ohleduplně k dalším hostům (nevyrušovalo), aby se umělo kultivovaně najíst (a nepotřísnilo čalouněné sedačky např. zbytky jídla nebo botami), aby rodič kočárek pro dítě neodložil tak, že by v prostoru zásadně překážel apod. Celkem si vysloužili kupodivu podporu a mnoho souhlasných reakcí. Nemohu říci, že by to nebylo překvapivé. V době, kdy rodičovskému světu velí především diktát masivního požadavku neomezeného respektu a kdy se od rodičů vyžaduje zhusta jen přihlížení tomu, jak se dítě zrovna vyspalo a jak se cítí a co zrovna chce (po svém) dělat, aniž by měl nějakým způsobem korigovat jeho cestu životem, to skutečně (pozitivně) zaskočí. Takže palec nahoru!

Společnost žije čas od času více nějakým tématem církve, zpravidla a zvláště, pokud je dostatečně „pikantní“. Teď se zdá, že téma údajně skandálního odhalení pochybení svatého papeže Jana Pavla II. Na blogu kardinála Dominika Duky



Foto: Fczarnowski / wikimedia

zaznávají k tomu tato slova: „Mnozí se ptají, co se v Polsku odehrává? Ano, můžeme říci, že boj politicko–mediální pod praporem války proti papeži Wojtyłovi, tedy proti sv. Janu Pavlu II., který symbolizuje návrat svobody a suverenity po hrůzách 20. století. Začnu slovy šéfredaktora Gazety Wyborczej Adama Michnika, velkého přítele Charty 77 a výrazné postavy odporu proti komunistické diktatuře: ‚Jan Pavel II. je jednou z nejvýraznějších postav veřejného života v polských dějinách 20. století... Dlužím mu příliš mnoho a jsem toho názoru, že Polsko mu dluží příliš mnoho...‘ Samotné Polsko žije přípravou na podzimní senátní volby a průzkumy veřejného mínění predikují opětné vítězství strany Právo a spravedlnost (PiS). Současné mezinárodní postavení Polska budí nejenom rozpaky, ale v mnohých politických a ideologických kruzích je těžko přijatelný zájem

USA (D. Trump, který řekl, že ‚Polsko je duší Evropy‘, návštěva prezidenta Bidena v nedávné době, skutečnost, že Polsko se stává mostem pomoci a podpory Ukrajiny) a budí také i reakce. Součástí této ideologické války je tedy pokus dehonestovat Jana Pavla II., ale současně dehonestovat celou politiku katolické církve v dobách nadvlády SSSR. (...) Obviňování papeže Jana Pavla II. ze ‚zametání pod koberec‘ kauzy zneužívání, bylo vyvráceno jak historiky, tak i čestnými žurnalisty i studiem archivních dokumentů. Články časopisu *Nie*, jehož zakladatelem je známá postava polského režimu J. Urbana, mluvčího tehdejší vlády, bojovníka proti solidaritě a katolické církvi, téměř celé dvě desetiletí po pádu komunismu, jsou dostatečným svědectvím, komu slouží tato aktivita.“

–zd–